Jolsvai András

Szoba kiadó

35.

Gyerekmentes és férjmentes vasárnap ígérkezett – Dani új családjánál, Karádi kettő az UEFÁ-nál volt érdekelt – Rió és Luca szép, összebújós napot tervezett. Rió előző nap ágyat húzott, ezen a reggelen meg készített néhány gyertyát meg füstölőt a franciaágy köré, hisz nagyobb részt az lesz az összejövetel helyszíne. Mert bár mindketten többre vágytak már ennél a szeretői viszonynál, amit gondosan kimunkáltak maguknak, addig is, míg a sors másképpen nem határozott, ezt alakították nagy odaadással. Zátony Andrásnak régen az önképéhez tartozott, hogy ő a hálószobában is jobbára jeles osztályzatot érdemel (hogy egészen pontosak legyünk, eredetileg fogalma sem volt róla, de aztán a partnerei felnyitották a szemét), Luca pedig a Rió mellett tanulta meg igazán, hogyan bánjon a testével, hogy minél több örömöt adjon és kapjon. Lucának igen szűkre szabottak voltak a korábbi tapasztalatai, neki a Karádi kettő volt az első igazi férfi az életében, és a Karádi kettő, amilyen nagy tanár volt a füvön, annyira szerény volt a teljesítménye más pályákon. Karádi kettő gyerekkorától a kapufák világában volt igazán otthon, ahol nemcsak a cseleket meg a lövéseket tanulta meg, nemcsak az összjáték elemeit sajátította el, hanem a férfias viselkedés egyéb attribútumait is. És a férfias viselkedés egyéb attribútumaihoz hozzátartozott a férfi-nő viszony egyes számú alapszabálya: a férfi van fölül. (A kettes számú meg így szólt: nem kell sokat vacakolni, beadás, lövés, aztán kész.) Luca ehhez a katonás (bocs: honvédos) szemlélethez szokott hozzá, neki ezen a szűk mezsgyén haladva kellett kiküzdenie a maga örömét, s amennyire tudta, meg is tette. Sokáig nem is sejtette, hogy lehetne ez másképp is, sőt, a labdarúgó feleségek között forgolódva méltán hihette, hogy őt a tenyerén hordja a sors: Karádi kettő soha meg nem ütötte, soha részegen nem közeledett hozzá, és annyi év után is azt mondta neki, drágám. (Drágám, behoznád a papucsomat, hogy egészen pontosak legyünk.) Luca Rió mellett tanulta meg, hogy mindez másképpen is tud lenni. És nagyon hálás volt a férfinak ezért a tudásért. A háláját pedig úgy tudta leginkább kimutatni, hogy lelkes, odaadó tanítványnak bizonyult. Így aztán kölcsönösen egyre nagyobb örömüket lelték ebben a kapcsolatban. (Mielőtt félreértenék a dolgot, és Zátony András afféle lepedőakrobatának képzelnék, szögezzük le, nincs erről szó. Rió egyetlen dolgot tudott, de azt nagyon, figyelni a másik em-

berre. Ezért volt jó szerkesztő és ezért lett később jó író. És ezért volt jó szerető is, mert az érdekelte, milyen ember a másik, minek örül, mire rezonál, mit szeret. Más kérdés, de ez már igazán messzire vezetne, hogy ezzel a képességével is ki tudott emelkedni a korabeli magyar férfiátlagból.)

Rió tehát a lakást szépítette, s közben elképzelte, hogy szépíti magát a kedvese. Lucának korábban is kifinomult ízlése volt a sminkek, rúzsok, kölnivizek terén, de most, hogy már akadt, aki értékeli is, napról napra tovább és tovább fejlődött. Ahogy az otthoni (egyébként csinos) baby dollokat is boldogan cserélte ilyenkor harisnyakötőkre és míderekre, meg mindenféle rafinált, nemalvós hálóingekre. A decens, visszafogott üzletasszonyból ilyenkor eltűnt a visszafogottság meg az üzlet, és csak a hódító, szerelmes asszony maradt. Rió nem tudott betelni vele: tudta, hogy ezt az arcát Lucának csak ő ismeri, ismerheti.

Egyszóval igazán kellemes vasárnap ígérkezett, amikor nyolc tájban megszólalt a telefon. Ez jót nem jelenthetett, barátok, ismerősök nem jelentkeznek vasárnap reggel nyolckor, ezt még a Gege sem engedi meg magának, ez csak valami bajt jelezhet, sóhajtott Rió, és leverten szólt bele a kagylóba.

– Zátony, tessék.

Piri volt. Hat éve nem hallotta a hangját, de rögtön megismerte. És már a második szónál azt is tudta, hogy hazudik. Van, amiben nem változik meg az ember. Piri, ha hazudott – na jó, ha el akart titkolni valamit –, a szokásosnál is jobban hadart, elharapta a szavak végét, és egy regiszterrel magasabb volt a hangja, mint normálisan.

– Vis maior történt, most nem megyek bele a részletekbe. Leszel szíves ma felügyelni a fiadra, majd a jövő héten revanzsáljuk. A taxi mindjárt ott lesz, Dani hívjon fel, ha megérkezett.

És mielőtt a férfi bármit válaszolhatott volna, letette.

– A francba! – mondta Zátony András maga elé, ez a nap is jól el lesz cseszve, de már kapta is magára a zakóját, és futott le a ház elé, a lépcsőn számolva meg, van-e elég pénz a tárcájában.

Danin látszott, hogy őt is megviselték az események. Hogy az anyjáék váratlanul kirakták a napjukból.

– Mi volt olyan sürgős Pasaréten?

– Valami váratlan nyaralóvásárlás, ha jól értettem. Ha időben leérnek Kenesére, és van náluk egymillió, övék egy pompás vízparti ház. Ne kérdezd, hogy én miért nem mehettem. Biztos van valami az üzletben, ami nem gyereknek való.

Hogy tudott ez a kisfiú így megöregedni néhány év alatt, gondolta Zátony sóhajtva, de mondani csak annyit mondott.

– Banán érkezett a GUM Áruházba.

Na, ezt a tréfát már Dani is értette, annyiszor magyarázta el korábban neki. Mi most ezt nem tesszük, idősebb olvasóink úgyis értik, a fiatalabbaknak meg legyen elég annyi, ilyenkor az ember mindent eldob, ami a kezében van, és fut, hogy beálljon a sorba.

Dani benézett a hálószobába, és felcsillant a szeme, ahogy meglátta a földön sorakozó gyertyákat.

– Hú, de frankó! Meggyújthatom őket?

Akkor kopogtak a bejárati ajtón. Lucának egy ideje volt kulcsa a lakáshoz, de mindig csak akkor jött, ha a férfi is otthon volt, és mindig kopogott is hozzá.

– Nem is mondtad, hogy vendégünk lesz…

Zátony később már nem emlékezett, kinek a szájából hangzott el ez a mondat: Lucáéból vagy a Daniéból.

A férfi az előszobában bemutatta őket egymásnak.

– A fiam és a …és ő meg a Luca néni!

Dani tetőtől talpig végigmérte az asszonyt.

– Te vagy az apám új csaja?

Luca elnevette magát.

– Nem, én a régi csaja vagyok, csak még nem volt módunk találkozni. De sokat hallottam rólad apádtól.

– Képzelem! Ő persze nem beszélt rólad sosem.

– Biztosan azt hitte, haragudni fogsz rá, ha megtudod, hogy vagyok.

– Miért haragudnék? Az apám felnőtt férfi, elvált ember, azt csinál, amit akar.

Ezeket honnan veszi? – csodálkozott magában Zátony András. – Honnan van benne ennyi bölcsesség? Nem tőlem örökölte, az biztos.

Luca persze még ott, az előszobában felajánlotta, hogy elmegy, hagyja a fiúkat, hadd csináljanak maguknak programot, de a Zátonyok egyemberként tiltakoztak. Úgyhogy az asszony kifordult a konyhába, és gyorsan összeütött valamit abból, amit talált, addig a fiúk lejátszottak néhány snell parti sakkot. Ebéd után társasoztak kicsit (ki nevet a végén), végül a férfi azt javasolta, menjenek ki hármasban a Dózsa-meccsre, s mivel senki sem tiltakozott, így is lett. Nyert a csapat három-nullra a Csepel ellen, Brockhauser mindent megfogott, megerősítettük második helyünket, Dani és Luca felváltva hajráztak és szidták a bírót, a végén az asszony boldogan bújt oda a férfihez, a fiú meg két szotyola között szűrve a szót, csak ennyit mondott.

– Smároljatok csak nyugodtan, láttam én már ezt-azt az életben.

36.

– Hívjanak rendőrt! – ez volt az első mondat, amit Zátony András azon a reggelen meghallott, amikor befordult a Bajza utcából. A Patyolat előtt hosszú sor kígyózott, majdnem a remízig ért, s vagy húsz méterre a bejárattól két férfi valamin összekaphatott. Mire a sorállók föleszméltek, az egyik már a földön feküdt, elszakadt nadrágban, egy balhorog következtében. Többen felsegítették, vigyázva közben, hogy ne veszítsék el nehezen kiküzdött helyüket a sorban. A férfi letörölgette magát, kitapogatta az inge alatti nejlonzacskót, amiben a pénzét tartotta, és szó nélkül visszaállt a helyére. Rió, aki kéretlen szemtanúja volt az eseményeknek, zavarában egy tiszta papírzsebkendőt nyújtott neki, de a férfi elhárította.

A Pagát Kiadó főszerkesztőjének vagy tíz percébe telt, míg áthámozta magát a tömegen. Így is a lincselés határán imbolygott, folyton meg kellett esküdnie, hogy ő itt dolgozik, s nem tolakszik előre, hanem csak szeretne bejutni a munkahelyére. Odabent aztán még kaotikusabb állapotok fogadták. A földszinti íróasztalokat középen összetolták, így képezve faltól falig húzódó polcot, amögött három-négy Sebeshegyi-rokon elég gyatrán sokszorosított jelentkezési lapot osztogatott, a szerencsés bejutottak pedig az asztalra hajolva próbálták kitölteni, azon igyekezve, hogy a mögöttük nyomulók ne verjék ki a kezükből a tollat. Akik szerencsésen átjutottak a regisztráción, azoknak még egy sorba kellett beállniuk, a sarokban, Pálma asszony és Icuka ott szedte be a pénzt, kis sajtpapíron elismervényt firkantva érte.

Rió nézte egy darabig ezt az infernális jelenetet (a sorban a sok, asztalra hajoló delikvens úgy festett, mint a fejüket egyszerre az itatóba hajtó birkák, és a tömeg teremtette hangzavar is a juhnyáj bégetésére emlékeztetett), aztán, mi mást tehetett volna, ügyesen lavírozva a karok és fejek erdejében, átmászott a szélső íróasztalon, így érve el az emeletre vezető lépcsőt.

Odafent ezúttal csak a Lőrincet találta.

– Klári?

– A bátyám magával vitte vásárolni.

– Mit vesznek?

– Kerti bútorokat, azt hiszem. Vagy toronyórát lánccal. Vagy mittudomén. A lényeg, hogy ne is lássák, ami odalenn folyik.

– Miért, mi folyik odalenn?

– Valami nagy disznóság, amiről jobb, ha nem tudunk semmit.

– Egy keveset azért hadd tudjak róla!

Kiderült aztán, nagy nehezen, hogy a ma reggeli újságokban megjelent egy apróhirdetés, miszerint a Pagát Kft. Pestújhely központjában rövidesen üzletházat épít, s a leendő boltok kézpénzért ma délelőtt leköthetők. Azok, akik a teljes vételárat hajlandóak kifizetni előre, előnyben részesülnek.

– És ez a tengernyi ember most ezért öli itt egymást?

– Ezért bizony!

– Látod, Lőrinc, van pénz ebben az országban, van rengeteg, az emberek nem is tudják hova tenni.

– Attól tartok, jobban tennék, ha nem ide hoznák!

Ezen a mezsgyén egyiküknek sem akaródzott tovább menni, elkezdtek hát általában a pénzről beszélni. Lőrinc persze arról beszélt, hogy ez történik, ha a világból kikopik az istenhit, az emberek talmi dolgokban kezdenek hinni az Úr helyett, a pénzt imádják, például, pedig az Írás is megmondja…, Rió meg arról, hogy még egy fél év se telt el ezerkilencszázkilencvenből, de az infláció máris meghaladta a harminc százalékot, az emberek megijedtek, a holnap bizonytalanná vált, mindenki menekíti az összespórolt kis pénzét az ótépéből valami biztosabb befektetésbe. Ráadásul egyre többen veszítik el az állásukat, egy kis üzlethelyiség, az most sokaknak tűnik menedéknek, az hosszú távra megoldhatja egy család gondját. Ha kell, ki is adhatják, ha kell, maguk nyithatnak benne valami boltot, kisábácét vagy mosodát, videókölcsönzőt, amihez nem kell szaktudás, csak egy kis induló tőke, meg szorgalom, végre is ez a világ jön el most, mindenki a maga lábára áll, és aki ügyesebb, bátrabb, az marad talpon.

Ezt a gondolatmenetet nem is lehetett máshogyan folytatni, csak azzal a kérdéssel, hogy Lőrinc akkor miért nem vág bele valamibe. Egy ilyen üzletbe, például. A Sebeshegyi-fiú kissé kesernyés hangon felelte, azért, mert nincs megtakarított pénze. Soha nem is volt. Pedig mindig megfontoltan, takarékosan élt, nincsenek költséges szenvedélyei, de hát mióta a gyerekei megszülettek, egy fizetésből kellett kijönniük, meg a családi pótlékból, de abból is, amit keresett, tíz százalék a közösséget illette meg. Így mondta Lőrinc, éppen így, illette, Rió eltette magának ezt a szót akkor, és hosszú évek múlva is fel tudta idézni aztán. Lőrinc alig észrevehetően elhúzta a száját, és azt mondta.

– Én a Jóistenbe fektetem a pénzem. Az az igazán hosszú távú befektetés.

– És gondolod, hogy megtérül?

– Szentül hiszem. Ha ezen a földön nem is, a túlvilágon biztosan.

Riónak lett volna erre is egy frappáns válasza, de nem akarta megbántani a munkatársát. Nem most vette először észre, de mostantól biztosan tudta, hogy hiába kapaszkodik oly görcsösen a hitébe, Sebeshegyi Lőrinc boldogtalan ember.

– És te?

– Mit én?

– Te miért nem fogsz bele valamibe? Miért nem vállalkozol?

Zátony András felelhette volna erre, hogy azért, mert nincs egy fillérje sem. És felelhette volna azt is, hogy azért, mert őt nem érdekli a pénz. És ez is igaz lett volna, bizonyos megszorításokkal. Zátony András szeretett szépen élni, elegánsan, gondtalanul, és ehhez persze pénzre is szükség volt, de annyi azért mindig adódott (legalábbis a múlt év végéig), hogy ezt, alapszinten, megoldhassa valahogy. Zátony András ugyanis remekül értett ahhoz, hogy a vágyait a lehetőségeihez igazítsa. Sosem keresett jól (igaz, nagyon rosszul sem), és egyetlen felmenőjétől sem örökölt egy lyukas garast, harmincöt éves korára egy tanácsi tulajdonú lakást és egy használtan vett kis Peugeot-ot mondhatott magáénak, de ez tökéletesen elégedetté tette. Zátony András a lelke mélyén lenézett mindenféle magántulajdont, és lenézte azokat, akik egész életükben a pénzt hajszolták, aztán ugyanúgy meghaltak, ahogy ő fog meghalni. A garázsmenetre úgysem lehet poggyásszal felszállni – ezt a bölcsességet a nagyapjától hallotta, de egy életre megjegyezte magának. Zátony András nem vágyott nyaralóra és budai villára, nem vágyott luxusautóra és értékes festményekre, pompásan megfelelt neki a széplaki újságíróüdülő és a Nemzeti Galéria. Nem vágyott külföldi nyaralásra sem, legalábbis azon a mezítlábas módon nem, ahogy az ő ifjúkorában utazhatott három évenként a magyar. Zátony András nem akart kutyaólnyi sátorban aludni valami városszéli tömegkempingben és nem akart hetekig májkonzervet enni, csak azért, hogy láthassa a Mona Lisát. Ha nem, hát nem, vont vállat ilyenkor, a veszteség kölcsönös, majd akkor megyek külföldre, ha nem kell megnéznem az árakat egy étterem étlapján. Ha valami váratlan pénz ütötte a markát (megjelent egy novellája vagy hármasa volt a lottón), vett egy szép ékszert a kedvesének, vagy elvitte egy jobb étterembe, aztán ment tovább minden a régi mederben. Zátony András úgy tekintett vissza gyerekkorára – amikor pedig igazán sokat nélkülözött a frissen deklasszálódott család –, mint egy édenkertre, pedig hétszám nem jutott hús az asztalra. Ujpesten akkoriban két gazdag embert ismertek, egy maszek autószerelőt és egy lángossütőt. Mindkettő folyton bűzlött az olajszagtól. Ezeket irigyelje?

Zátony András tehát nagy békességben élt a nincstelenségével mindmostanáig. De a közelmúltban azért történt ez-az, ami legalábbis

elgondolkoztatta. Az egyik rövidéletű munkanélkülisége. Hogy úgy látszik, ilyesmire mostantól fel kell majd készülnie. És bár abban biztos volt, hogy éhen nem fog halni, amíg a kezét emelni tudja, azért rövid távú nehézségek előadódhatnak. Azaz nem volna baj, ha végre nyitna egy takarékkönyvet (eddig sosem volt neki), és félretenne egy kis pénzt a nehéz napokra. El is határozta, hogy így tesz, ha lesz egy kis ideje.

A másik egy házibuli volt, amin nemrégiben vett részt. Afféle középkorú értelmiségiek házibulija volt ez, sok rossz borral, zsírosdeszkákkal, kovászos uborkával, háttérzenével és rengeteg beszéddel. Persze, főleg a politikáról esett szó, a jelenlévők úgy szidták ezt az új rendszert is, ahogy nem is olyan régen a megelőzővel tették, végül is ez volt a szakmájuk, miért viselkednének máshogy. A szabadság nem érdem, a szabadság adottság, mondta egy szakállas filozófus, és ezt aztán szépen ki lehetett bontani. De ahogy elfogyott a bor, és a helyiek ráfanyalodtak a sörre, a beszélgetés váratlan fordulatot vett. A meggazdagodás lehetséges módozatairól esett szó. Zátony András azon az estén megértette, amit persze korábban is sejtett, hogy most megy el mellette a történelem. Hogy itt most nem arról van szó, hogy az ember jómódú lesz-e vagy sem, hogy lesz-e nyaralója vagy még egy lakása az unokája nevén, hanem arról, hogy a nyertesek közé kerül-e, vagy vesztes lesz belőle is. A világ hamarosan végleg kettészakad, értette meg Rió azon az estén, és aki most nem kapaszkodik föl a győztesek mozdonyára, örökre lemarad. Barátai, ismerősei a meggazdagodhatás ezernyi fortélyát sorolták fel azon az estén, egy részükhöz még saját pénz se kell igazán (de azért jó, ha van), csak egy kis vagányság és vállalkozó kedv, és az ember nemzedékekre megalapozhatja a családja jövőjét.

Hát igen, morfondírozott Zátony András hazafelé menet, az igazi kérdés az, nem tartozik-e felelősséggel a fiáért ebben a helyzetben. Nem kötelessége-e minden apának, hogy megágyazzon a gyermekének? Ezt csak ő teheti meg, és csak most, Dani már egy olyan világban fog felnőni, ahol előre kiosztották a lapokat.

Ingatta a fejét egy kicsit, bizonytalankodása jeléül, aztán dühösen a levegőbe csapott, majd a Pityu bácsi elmilliomosodik, ő mégse a nulláról indul, a nőgyógyászat mindig is az útonállás kevéssé kifinomult változata volt, hagyjon ő milliókat a mostohafiára, ennyivel tartozik neki. (Nekik.) Ez a gondolat végre megnyugtatta, fusson a pénz után, aki akar, neki jó lesz úgy, ahogy van.

Ilyesmiket válaszolhatott volna a Sebeshegyi Lőrinc kérdésére, ha nagyon őszinte akart volna lenni, de nem akart. Ezért aztán csak annyit mondott.

– Mert lusta vagyok, édes barátom, szörnyen lusta.